

Sygn. akt III AUa 554/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Marek Procek (spr.)
Sędziowie	SSA Gabriela Pietrzyk - Cyrbus SSA Alicja Kolonko
Protokolant	Ewa Bury

po rozpoznaniu w dniu 4 marca 2015r. w Katowicach

sprawy z odwołania K. S. (K. S.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego K. S.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach

z dnia 10 grudnia 2013r. sygn. akt VIII U 1453/13

oddala apelację.

/-/SSA G.Pietrzyk-Cyrbus /-/SSA M.Procek /-/SSA A.Kolonko

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 554/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 grudnia 2013r. Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach oddalił odwołanie ubezpieczonego **K. S.** od decyzji organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. z dnia 20 maja 2013r. odmawiającej prawa do, opisanej normą art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004r. nr 39,

poz. 353 ze zm.) w zw. z § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r.

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach

lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. nr 8, poz. 43 ze zm.), emerytury z tytułu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

W motywach przedstawionej decyzji - po rozpoznaniu wniosku ubezpieczonego z dnia 3 stycznia 2013r. - organ rentowy podniósł, że wnioskodawca nie osiągnął wieku emerytalnego w czasie wykonywania prac wymienionych w dziale I oraz **do dnia 31 grudnia 1998r. nie udokumentował wymaganego okresu zatrudnienia wynoszącego łącznie z okresami składkowymi i nieskładkowymi 25 lat dla mężczyzn**. Jednocześnie organ rentowy stwierdził, że uznał za udowodniony łączny staż ubezpieczeniowy wynoszący 23 lata, 4 miesiące i 2 dni.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony K. S., urodzony w dniu (...), na dzień 1 stycznia 1999r. udowodnił 15 lat pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, lecz dysponuje ogólnym stażem emerytalnym wynoszącym jedynie 23 lata, 4 miesiące i 2 dni.

Jednocześnie Sąd ten wskazał, iż ubezpieczony nie ukończył wymaganego wieku emerytalnego w czasie wykonywania prac wymienionych w dziale I wykazu B, stanowiącego załącznik do cyt. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Tak więc, skoro wnioskodawca nie ukończył wymaganego wieku emerytalnego w czasie wykonywania prac wymienionych w dziale I wykazu B, to bezprzedmiotowym stało się ustalenie, czy okres odbywania przez ubezpieczonego praktycznej nauki zawodu w latach 1973 - 1975 w Kopalni (...) w G. można uznać za okres składkowy.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności, Sąd ten, na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

W apelacji od zaprezentowanego rozstrzygnięcia ubezpieczony, zarzucając Sądowi pierwszej instancji, że bezpodstawnie nie wliczył do ogólnego stażu ubezpieczeniowego okresu nauki w Zasadniczej Szkole Górniczej Kopalni Węgla Kamiennego „G., w której wnioskodawca odbywał praktykę zawodową w latach 1973-1975, domagał się zmiany zaskarżonego orzeczenia i uwzględnienia odwołania.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

skoro w świetle zgromadzonego materiału dowodowego, brak podstaw do przyjęcia, iż ubezpieczony spełnił warunki określone w przepisach **o zatrudnieniu młodocianych**, obowiązujących w okresie wskazanym przez zainteresowanego jako okres zatrudnienia (lata 1973-1975), zatem uznać należało, iż wnioskodawca nie dysponuje łącznym stażem emerytalnym wynoszącym co najmniej 25 lat i jego apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Należy przypomnieć, że w treści art. 184 cyt. ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. zostało przewidziane prawo do wcześniejszej emerytury dla zamkniętego katalogu ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., którzy w dniu wejścia ustawy w życie (1 stycznia 1999r.) osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn).

Takim ubezpieczonym przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego

oraz (do dnia 1 stycznia 2013r., tj. do wejścia w życie ustawy z dnia 11 maja 2012r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 637) rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem. Art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie odsyła w zakresie warunków nabycia prawa do wcześniejszej emerytury do art. 32 ustawy, jak czyni to art. 46, lecz ustanawia własne przesłanki nabycia tego prawa. Odnosi się on do tych ubezpieczonych urodzonych poczynając od dnia 1 stycznia 1949r., którzy w dniu wejścia ustawy w życie nie osiągnęli jeszcze wymaganego wieku, lecz w całości spełnili do tej daty ustawowo określone wymagania stażowe, a co za tym idzie - ich uprawnienie emerytalne na podstawie dotychczasowych zasad znajdowało pokrycie w odprowadzonych do dnia 31 grudnia 1998r. składkach na ubezpieczenie społeczne.

Zatem nie ma racji Sąd pierwszej instancji, przyjmując, iż warunkiem przyznania spornej emerytury było ukończenie przez ubezpieczonego wymaganego wieku emerytalnego w czasie wykonywania prac wymienionych w dziale I wykazu B.

Zgodnie bowiem z utrwaloną w orzecznictwie sądowym wykładnią normy art. 184 cyt. ustawy, prawo do oznaczonej w jej treści emerytury nabywa ubezpieczony urodzony po dniu 31 grudnia 1948r., który w dniu wejścia w życie ustawy spełnił określone w niej warunki stażowe, a po tej dacie osiągnął wymagany wiek, niezależnie od tego, czy w chwili osiągnięcia tego wieku wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub był pracownikiem wykonującym inną pracę (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2007r., II UZP 14/06, OSNP 2007, Nr 13-14, poz. 199 oraz wyroki tego Sądu z dnia 18 lipca 2007r., I UK 62/07, OSNP 2008, nr 17-18, poz. 269; z dnia 6 grudnia 2007r., I UK 132/07; z dnia 21 maja 2009r., II UK 370/08, OSNP 2011, nr 1 - 2, poz. 20; z dnia 14 czerwca 2012r., I UK 1/12; oraz z dnia 11 czerwca 2013r., II UK 381/12).

Dla oceny spornego uprawnienia istotne natomiast było stwierdzenie, czy do dnia 1 stycznia 1999r. wnioskodawca osiągnął okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze co najmniej 25 lat.

Nie ulega zatem wątpliwości, iż spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do rozstrzygnięcia, czy ubezpieczony spełnił warunki określone w przepisach o zatrudnieniu młodocianych, obowiązujących w okresie wskazanym przez zainteresowanego jako okres zatrudnienia (lata 1973-1975).

Zgodnie bowiem z normą art. 6 ust. 2 pkt 3 cyt. ustawy z dnia 17 grudnia 1998r., za okresy składkowe uważa się również, przypadające przed dniem 15 listopada 1991r., okresy zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975r.

Tak więc, przy ustalaniu okresu składkowego na podstawie powołanego przepisu, nie ma decydującego znaczenia sam fakt odbywania przez ucznia szkoły zawodowej zajęć praktycznych, ocenić zaś należy status prawny takiego ucznia, czyli badać spełnienie warunków określonych w przepisach o zatrudnieniu młodocianych, obowiązujących w okresie wskazanym przez zainteresowanego jako okres zatrudnienia (por. wyrok SN z dnia 2 lutego 2000r., II UKN 349/99, OSNP 2001 r., z. 11, poz. 398).

W okresie wskazanym przez wnioskodawcę obowiązywała zaś ustawa z dnia 2 lipca 1958r. o nauce zawodu, przyuczania do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. Nr 45, poz. 226 ze zm.) w brzmieniu nadanym przez ustawę z dnia 15 lipca 1961r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania (Dz. U. Nr 32, poz. 160).

W treści art. 3 ust. 1 cyt. ustawy z dnia 2 lipca 1958r. przyjęto, że młodociani mogli być zatrudniani przez zakłady pracy tylko w celu:

1. nauki zawodu,
2. przyuczenia do określonej pracy,
3. odbycia wstępnego stażu pracy.

Natomiast, na mocy art. 9 ust. 1 tejże ustawy, zakład pracy, przyjmując młodocianego na naukę zawodu, w celu przyuczenia do określonej pracy oraz odbycia wstępnego stażu pracy, był obowiązany zawrzeć z nim na piśmie umowę określającą zawód albo rodzaj pracy, w jakim młodociany będzie szkolony, czas trwania nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub wstępnego stażu pracy oraz zasadnicze obowiązki i uprawnienia młodocianego.

Zatem, okresem składkowym, w rozumieniu przepisu art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. - w świetle analizowanych wyżej przepisów ustawy z dnia 2 lipca 1958r. - jest okres zatrudnienia wykonywanego na podstawie indywidualnej umowy między zakładem pracy, a szkolącym się młodocianym, a więc nie jest takim okresem okres praktyki odbywanej w zakładzie pracy na podstawie umowy zawartej między szkołą, a zakładem pracy.

Od powyższego odróżnić należy wynikający z programu nauczania w szkole obowiązek praktycznej nauki zawodu, który nie mieścił się nigdy w pojęciu zatrudnienia,

zaś praktyki zawodowe organizowane w zakładach pracy - stosownie do programu nauki - odbywały się na podstawie umów między szkołą, a zakładem pracy, nie istniał więc żaden stosunek prawny między uczniem, a zakładem pracy (por. zachowujące aktualność: wyrok S.A. w Białymstoku z dnia 20 stycznia 1999r., III AUa 754/98, OSA 1999r., z. 6, poz. 33; wyrok S.A. w Rzeszowie z dnia 10 maja 1994r., III AUr 129/94, OSA 1994r., z. 7, poz. 52).

Jednocześnie - co należy podkreślić - Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 lutego 1999r. (II UKN 462/98, OSNP-wkł. 1999r., z. 15, poz. 3) jednoznacznie stwierdził, że status prawny ucznia, który odbywał zajęcia praktyczne w ramach umowy o naukę w przykładowej szkole górniczej, nie pozwala na uznanie okresu tej nauki za składkowy okres zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975r. (art. 2 ust. 2 pkt 3 ustawy rewaloryzacyjnej, aktualnie art. 6 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Dz. U. Nr 162, poz. 1118).

Podkreślić przy tym należy, iż sam ubezpieczony na posiedzeniu wyznaczonym na rozprawę w dniu 10 grudnia 2013r. przyznał, iż w spornym okresie nie została z nim zawarta umowa o praktyczną naukę zawodu z pracownikiem młodocianym, a jedynie w ramach nauki w Zasadniczej Szkole Górniczej, odbywał trzy razy w tygodniu praktyki zawodowe w KWK (...). Do odwołania dołączył świadectwo ukończenia tejże Szkoły, zawierające wpis: „zajęcia praktyczne” z oceną.

Tak więc, brak podstaw do przyjęcia, że w spornym okresie młodocianego K. S. łączyła z kopalnią indywidualna umowa określająca zawód albo rodzaj pracy,

w jakim młodociany będzie szkolony, czas trwania nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub wstępnego stażu pracy oraz zasadnicze obowiązki i uprawnienia młodocianego.

Konkludując, Sąd II instancji, na mocy art. 385 k.p.c., oddalił apelację, jako bezzasadną.

/-/SSA G.Pietrzyk-Cyrbus /-/SSA M.Procek /-/SSA A.Kolonko

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR